

Urfa C. H. P. II İd. K. Bş. Tebliği

Partizanlık değil de nedir

makale hakkında mühim bir

(A.A.) Aynı...
T.C. H. P. İdare...
Türk Demokrasi...
... ..
... ..
... ..

2- Mayıs seçimleri zorlarımız arasında...
bir teatir hareketi içinde partizanlıkların...
ve irademi hareketi içinde bir kat daha takvime...
çalışmaları ve cesaretimiz bir kat daha takvime...
etmiştir Bu olay mahalefette dışarımiza...
siles varlığını daha verimli ve daha canlı yapmamızı...
izledikler idrar etmektedir. Fihakkiki bu...
partizanlıklarımızta Oyak Burak ve batın kade...
... ..
... ..
... ..

Urfa Basınında İktidar ve Muhalefet Çatışması

AKGÜN

Yönetim Kurulu
Sakıtı İsmail Aygün
Başkanı
... ..
... ..
... ..
... ..

üriyede aleneri ç yiyenler hapse- dilecek

(T.H.A.) İçleri
... ..
... ..
... ..

1945 de C. H. P. ...
Yeni Kuruluş ...
Yö. - 17 ...
Sayı: 2212

YENİ URFA

Urfada Demokrat Parti çöker artık bu partiye güven kalmadı

Halktan denetimden Azad Rifat Güllü, 20 neçle, Siverekte...
30 köy, Viranşehirde 70 köy halkı Bozdoğan Şemsi Kayı Hilvandan...
... ..
... ..

Mustakilleri Destekleme Cemiyeti Ufa İdare Kurulunun Beyannamesi VATANDAŞ!ROYİNİ MUSTAKİLLERE VER.

Mustakilleri Destekleme Cemiyeti...
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

Arş. Gör. İbrahim Halil TANIK

İLÂN Vilayat Daimi Encümanı Başkanlığından

Mustakilleri Destekleme Cemiyeti...
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

Türkiye’de seçimler hemen her dönemde büyük bir heyecanla geçmiştir. 1950’li yıllarda yeni bir hareket olarak Demokrat Parti’nin¹ büyük bir oy oranıyla iktidarı ele alması sonucu heyecan bir kat daha arttı. Halkın bu heyecanını dile getirmede, gazeteler büyük bir rol üstlendi. Günümüzde olduğu gibi 1957 yılı milletvekili seçimi döneminde de bazı gazeteler iktidarın, bazı gazeteler de muhalefetin sesi oldu. Urfa’da neşredilen Akgün gazetesi iktidar, Yeni Urfa gazetesi de muhalefet yanlısı bir tutum sergiledi. Bu çalışmamızda Akgün ve Yeni Urfa gazetelerinin 1957 yılı Ekim ayı sayıları incelenerek, 1957 yılı milletvekili seçiminin Urfa’daki yansımaları değerlendirilecektir.

DP’nin ilk seçim yarışına girdiği 1946 yılı seçimleri şaibeli geçti. Seçim tarihi hem erkene alındı hem de 5 Haziran 1946 tarihinde seçim kanununda yapılan değişiklikle, tek dereceli sistem yasallaştı. Seçimler tek dereceli, açık oy ve gizli tasnif usulüyle yapılacak ve sayımdan sonra da seçmen pusulaları yakılacaktı.² Böyle bir hamle ile iktidarda bulunan Cumhuriyet Halk Partisi,³ DP’yi hazırlıksız yakalayacak ve gizli tasnifle seçim sonucuna müdahale edebilecekti. Seçim sonuçlarında da tahmin edildiği gibi, CHP oyların % 85,4’ünü alarak 397 milletvekili ile tekrar iktidara geçti. DP ise oyların %13,1’ini alarak 61 milletvekili ile TBMM’de ikinci parti oldu. Elbette bu sonuç birtakım huzursuz-

Urfa’da neşredilen Akgün gazetesi iktidar, Yeni Urfa gazetesi de muhalefet yanlısı bir tutum sergiledi.

Akgün ve Yeni Urfa gazetelerinde 1957 yılı milletvekili seçiminin Urfa’daki yansımaları...

luklara sebep oldu. Çok partili hayata dair verilen sözler tutulmuyordu. 1950 yılı seçimlerine gelindiğinde ise iktidar ve muhalefet partilerinin müşterek kararı ile 16 Şubat 1950 tarihinde seçim yasasında yapılan değişikliklerle “Milletvekili seçimi tek derecelidir ve ekseriyet usulüne göre genel, eşit, gizli oyla yapılır. Oy, serbest ve şahsidir. Oyların sayılması ve ayrılması açıktır” kararı alındı.⁴ Bu karar Türkiye’de yeni bir dönemi başlatacak ve 1954 ve 1957 yılı seçimlerinde de uygulanacaktı. 14 Mayıs 1950 yılı seçimlerinde bu karar ilk defa uygulandı ve CHP 27 yılın ardından iktidarı DP’ye devretti. Böylece Türkiye’de DP dönemi başladı.

1957 yılı milletvekili seçimlerinde de uygulanan “Çoğunluk Sistemi (bütün liste usulü)”, bir bölgede en fazla oyu alan parti, o bölgede bütün bir liste olarak seçimi kazanıyordu.⁵ Bu yöntemle oy potansiyeli az olan partilerin sandalye kazanma şansı olmuyordu. Fakat çoğunluk sistemi, seçim bölgelerinin büyüklüğü ve milletvekili seçilmek için şart koşulan oy miktarı farklı olabiliyordu.⁶ Çoğunluk Sistemi’nin uygulanmasıyla, kazanılan oy oranı ile mecliste çıkarılan milletvekili sayısı arasında büyük farklılıklar oluştu. Böylece çoğunluk tercihiyle hükümetler kuruluyor, koalisyonlardan çok tek parti hükümetleriyle daha istikrarlı bir yönetim ihtimali ön plana çıkıyordu.⁷

İlk iktidara gelişinden sonra DP pek çok başarılı işe imza attı. 1954 yılı milletvekili seçimlerinin ardından tekrar iktidara gelen DP’nin, muhalefete karşı tavırları sertleşmeye devam etti. Devlet memurları, yargı üyeleri ve akademisyenlerin siyasî faaliyetlerden men edilmesi, muhalefete oy veren illerin bölünmesi veya ilçeye düşürülmesi, basın kanunundaki kısıtlamalar, nihayet DP içinden muhalif bir kanadın oluşması sonucunu ortaya çıkardı.⁸

DP iktidarı Türkiye ile ilgili iç ve dış siyasî, ekonomik sorunların artması üzerine 1957 seçimlerinin erkene alınmasında fayda gördü. 1957 yılı baharında muhalefet de tavrını sertleştiriyordu. DP bu sırada, muhalefetin güçlendiğini anladığından olacak ki ilçeye dönüştürülen Kırşehir, 12 Haziran'da il olurken, bazı bucak statüsündeki yerler de ilçe oldu.⁹ Bunlar pansuman önlemlerdi. Uzun soluklu bir çözüm olmayacaktı. DP'nin Fuad Köprülü gibi önemli isimleri istifa etti, muhalefet konumunu tercih etti.¹⁰ Seçimler öncesi DP'de beliren görüş ayrılıkları ve istifalar oy kaybına neden olacaktı. Muhalefet partilerinin müşterek aday göstermesi de engellendi. DP böyle bir ortamda 1957 yılı seçimlerine girdi. DP'nin ülke içerisindeki durumu Urfa'ya da yansımaları muhakkaktı. 1954 yılı milletvekili seçiminde Urfa'nın 8 milletvekili DP'liydi. 1957 yılı milletvekili sonuçları farklı olacaktı.

Çalışmamızın asıl kaynağı olan Akgün ve Yeni Urfa gazeteleri ayrı ayrı incelenerek, her iki gazetesinin haberleri günlük değerlendirilmiştir.

AKGÜN GAZETESİNDE 1957 YILI SEÇİMLERİ

Türkiye bir bütün olarak 1950'de DP'yi iktidara getirdi. Böylece Türkiye'de tek parti ve derebeylik yönetimi el birliğiyle sonlandırıldı ve yeni bir dönem başladı. Bu yeni dönem hak ve hürriyet ortamı sağladı. Bu ser-

best ortamda kötü niyetli bir grup karaborsacılıkla pahalılığa sebep oldu. Oysa birim fiyatlarda görülen artış, memur ve işçi ücretleriyle benzerlik gösteriyordu. Tüccar kesimi de buna ayak uydurdu. Bazı kimseler yaşanan pahalılığı tamamen iktidara mal ederek, halkın algılarını yönetip, iktidarın oy oranını düşürmeye çalıştı. Fakat halk tercihinde bu tür kimselere pirim vermeyecektir.¹¹ 1957 yılı seçimleri öncesi ekonomik buhrana karşı Akgün'ün bu yorumunun pek çok kimseyi etkileyeceği yüksek bir ihtimaldi.

1950'li yıllarda Urfa basınında mensubu olunan partiden ayrılıp diğer bir partiye geçişi, gazetelerde duyurma kültürü vardı. "Kabahaydar nahiyesine bağlı Yukarıkoymat köyü CHP Ocak Başkanı Ramazan Beyaz arkadaşları ile birlikte CHP'den ayrılarak DP'ye geçtikleri ilan olunur." DP Merkez İlçe Başkanı Necmi Cevheri. "CHP'nin muhalefetle birleşmesi memleketin hizmetine matuf bir maksatla olmayıp yalnız şahsi menfaatlerin temini maksadıyla olduğuna inandığımız için böyle bir zihniyet taşıyan partiden ayrılmayı millî bir vazife kabul ettiğimizden CHP'den istifa ettiğimizi bildiririz." CHP Sırrın Ocak Başkanı Bektaş Tiryaki.¹² "1946'dan bugüne kadar CHP saflarında çalışıyorduk. Bugün ise DP'nin millete yapmış olduğu hizmetleri iyi görerek, CHP program ve prensiplerinin demokrasiye aykırı gördüğümüzden CHP'den ayrılarak DP saflarında çalışmayı kararlaştırdık. Bu yüzden partinize kaydımızın yapılmasını rica ederiz." CHP Haşin Bucak Başkanı Ali Benzer, CHP Salluca Köyü Başkanı Bekir Baba, CHP Kepirhisar Köyü Ocak Başkanı ve sahibi Polat Bayık, CHP Gurgur köyünden Mehmet Baydar.¹³

Akgün Gazetesi Neşriyat Müdürü Urfa

Aslında yarın 16 köy bu güne kadar C. H. P. de çalışırdık fakat gidipattan anladık ki C. H. P. sinin mensukat davası dogulu ilerde gelen C. H. P. köylülerinin kuru davası yürütüyorlar bu gidipattan iyi olmadıkları anladım ve D. P. nin 7 senelik iktidarı yaptıkları gün buünde tutarak C. H. P. den istifa edip D. P. seçtiğimizi ilan ederiz.

Muzipli köyü tahlii
Salih Yılmaz Tekin

Baykuş köyü	C.H.P. ocağı
Görmek köyü	C.H.P. ocağı
Mezmur köyü	C.H.P. ocağı
Dibek köyü	C.H.P. ocağı
Cudu harsbesi köyü	Zoocik köyü
Tiliseret köyü	C.H.P. ocağı
Ağaçlı Çiçenlik köyü	Bir Yakup köyü
Muzipli köyü	C.H.P. ocağı
Mazın köyü	C.H.P. ocağı
Halabeumal ubur köyü	C.H.P. ocağı
İlgile köyü	C.H.P. ocağı
Seyitveren Köyü	C.H.P. ocağı
Şefrani köyü	C. H. P.
Abuharmal köyü	C.H.C. ocağı

“Aşağıda yazılı 16 köy bugüne kadar CHP’de çalışıyor-
duk, fakat gidişattan anladık ki CHP memleket davasına
değil de kendi büyüklerinin kürsü davası görüyorlar. Bu
gidişatı anlayarak, DP’nin 7 yıllık yaptıklarını göz
önünde bulundurarak CHP’den istifa edip DP’ye kay-
dolduğumuzun ilanını rica ederiz.” Mucipli köyü sahibi:
Salih Yılmaztekin, Baykuş Köyü, Gürnük Köyü, Mer-
mer köyü, Dibek Köyü, Cudu Harabesi Köyü, Tilesvet
Köyü, Aşağı Cinpolat Köyü, Mucipli Köyü, Halalbau-
malkubur Köyü, İlgile Köyü, Seyitveren Köyü, Zoncik
Köyü, Bir Yakup Köyü, Şefravi Köyü, Abuharmala
Köyü.¹⁴

Akgün, seçim öncesi iktidarın icraatlarını anlatmakta
fayda gördü. 1950’den 1957’ye kadar geçen 7 yılda ya-
pılan işleri halka duyurdu. Bu arada muhalefette olan
CHP’yi de tek parti olarak iktidarda olduğu 27 yılda ic-
raatları merak ediliyordu. Haberde şu konulara değini-
liyordu; “Yapılan işleri halk bilir, unutmaz. Her zümreyi
kendi birliğine bağlayan bir lisanı vardır. Ancak bu li-
sanla yazısını yazar; vatandaşlara anlatarak okutur; her-
hangi bir mevzuda cemiyete kendini dinletir. Evet, misal
olarak elimize aldığımız Birecik köprüsü ve bu meyanda
yapılan inşaatlara sarf edilen demir ve çimentoların
miktarı 1950’den evvelinkini 100 misli olduğunu inkâr
edemezsiniz. Çünkü yapılan eserler meydandadır.
1950’den evvel istihlal ile istihlak rakamlarını bir göz-
den geçirirseniz hakikat anlaşılır. Fakat bütün yapılan
işleri tenkit etmeyi kendinize bir düstur olarak itihaz et-
mişsiniz. Gazetemiz daima doğruyu görür, hakikati
yazar. Hangi taraftan bir menfaat görülmüş ise gizle-
menin gereği yoktur, halkın huzurunda açıklanmasını
bilâ tereddüt beklerim. Gayemiz krallık değil, memleket
dertlerini ileri sürerek inkişaf ettirmektir. Bu hususta da
bizi itham edenleri kralcasına tenkit edenler mahiye-
tinde tanırız.”¹⁵ Geçmişte yapılan işler tarihte okunur ve
bırakılan eserler gözlere hitap eder. “Kişinin Aynası İş-
dir.” “Lafa bakılmaz yapılan ve yapılmayana bakılır
atasözüne dikkat ederek yirmi yedi yılda ne yapıldı, yedi
yılda neler yapıldığı görüp okumamanın imkânı yok-
tur”¹⁶ CHP’nin ülke yönetiminde 27 yıllık bir tecrübesi
vardır. DP döneminde Türkiye’de pek çok müspet ge-
leşme oldu. Bu süreçte iktidardan muhalefet konumuna
düşen CHP, iktidarı tenkit etmekte de başarılı olamadı,
muhalefet vazifesini her şeye karşı çıkmak yönünde icra
etti. Hâlbuki muhalefetin de ülke yönetiminde büyük bir
vazife üstlenmesi gerekir.¹⁷

Seçim propagandalarında imar faaliyetleri en iyi kul-
lanılan unsurlardan birisidir. CHP’nin 27 yılı çok başa-

rılı sayılamazdı. Bu seçimde tekrar iktidara gelmesi hal-
inde geçmişte yaptığından farklı bir şey yapmayacaktı.
Ağır şartlar taşıyan vergiler, karne ile ekmek alımı, usul-
süz tutuklamalar vs. gibi geçmişin acı tecrübeleridir.
CHP iktidarda bulunduğu sürede faydalı işler yapması
halinde halkın karşısını daha emin bir şekilde çıkabilirdi.
Ama eser ve hizmet bakımından yaşattıkları eksiklikler,
CHP’nin oy potansiyelinde etkilidir.¹⁸ Özellikle II.
Dünya Savaşı sonrası yaşanan ekonomik buhranlar,
DP’nin seçim propagandasında etkili oldu.

1957 yılı milletvekili seçimlerinde DP’nin aday lis-
tesi şu şekildeydi: Celal Öncel, Mehmet Hatipoğlu, Aziz
Özbay, Hacı Tevfik Saraç, Hasan Oral, Suphi Sözman,
Saim Önhon, Sabri Tek, Mehmet Mutlugil.¹⁹ DP’den
milletvekilliğine seçilen ve seçilmeyen adaylar hep bir-
den el ele vererek samimi bir hava içerisinde çalışmalar
yaptılar.²⁰ Aday listesine girmeyenlerin de seçimlere
destek olması, kişisel çıkarlarını ikinci plana atmaları
büyük bir sadakat ve siyasî rekabet ortamını germemek
açısından önemli bir örnek olarak gösterilebilir. Böylece
seçim öncesi gergin olan havanın yumuşatılması, son-
raki yıllara güzel bir seçim kültürü miras olarak bira-
kıldı. Dönemin Urfa Belediye Reisi Tevfik Saraç
milletvekilliğine adaylığını koyduğu için görevinden ayrıldı.
Kısa bir süre Emniyet Müdürü belediye reisliğine
vekâlet etti. Sonra işlerinin yoğunluğu nedeniyle ayrıldı.
Urfa İskân Müdürü Sait Yılmazoğlu belediye reisliğine
vekâlet etti.²¹

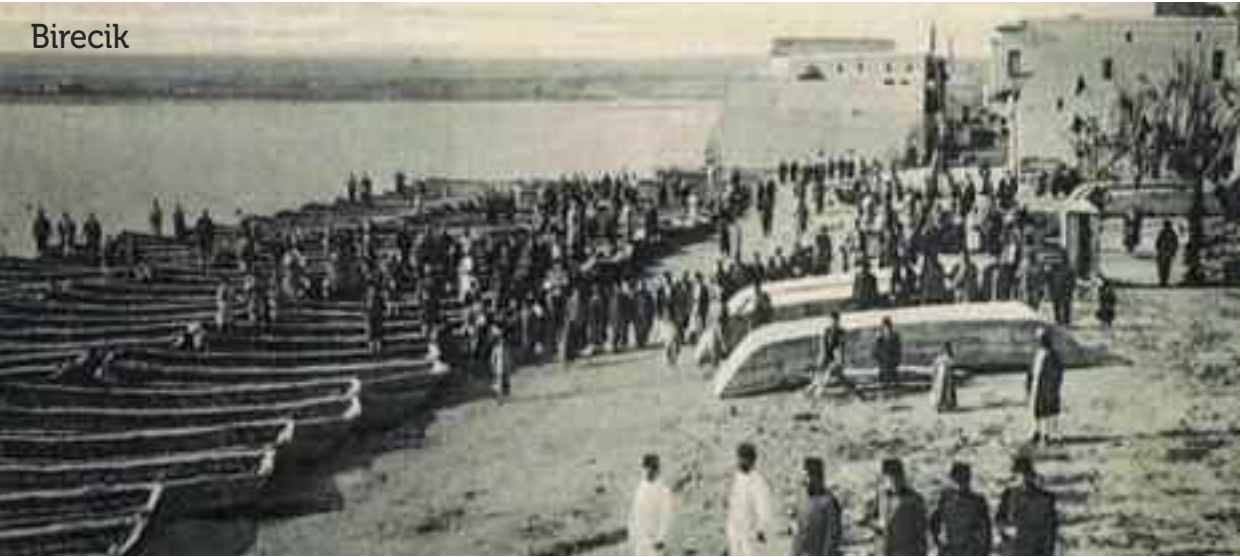

Urfa bir önceki seçimlerde DP'nin kalesiydi. Bunu değerlendirmek isteyen Celal Bayar, 17 Ekim 1957'de Urfa'ya geldi. Bayar, Et ve Balık Kombinesi Urfa şubasının temel atma törenine katıldı. Bu tesisin açılmasıyla hayvancılığın yaygın olduğu Urfa'da ekonomik bir gelişme sağlanacaktı.²² Seçimlerden 10 gün önce Bayar'ın Urfa'yı ziyaret etmesi, seçim yatırımı olarak iyi bir zamanlamaya sahiptir.

Akgün ve Yeni Urfa gazeteleri gerek görüşleri gerekse destekledikleri siyasi parti farklılığından dolayı birbirlerinin yazılarına cevap vermek suretiyle bir mukabele süreci de yaşandı. Akgün'ün DP döneminde yapılan eserler hakkında yazılarına Yeni Urfa gazetesi

“Yapılan eserleri inkâr etmiyoruz” diyerek cevap verip eleştirilerine devam etmesini Akgün, gazetesi sert bir şekilde karşılık verir: “Mademki dava, memleket davasıdır; o zaman şahsî düşünceler bir tarafa bırakılmalıdır.” CHP'nin 27 yıllık icraatı Akgün tarafından ısrarla soruldu. Yeni Urfa'dan tatmin edici bir cevap alamadı. Alamadığı gibi, 27 yıllık süreçte CHP iktidarının halkın en temel ihtiyaçlarından olan ekmeçlik buğdaydan ve icar bedeli olarak vatandaşın mülk olarak oturduğu evlerden vergi alındı, yol ve okul gibi sosyal hizmetler aksadı.²³ Yeni Urfa'nın muhalefet etme noktasında, yapılan eserleri -özellikle de Birecik Köprüsü'nün- göz ardı etmesi, memleket davası edinilmesi noktasında büyük bir eksiklik olarak ortaya çıkaracaktı.

Birecik

Urfa, tarımsal alan bakımından zengin bir ildir. Bu zenginlik, sulama imkânlarıyla, daha başka bir anlam ifade eder. Sulama işleriyle ilgili DP iktidarı pek çok önemli adım attı. 1950'ye kadar 21 milyon olan Nafia Vekâletinin bütçesini 362 milyona yükseltti. Bu adım, hem Türkiye'nin hem de Urfa'nın gelişimi için büyük önem arz eder. DP'nin bu faaliyetleri vatandaşın takdirini kazandı ve seçimlere yansyacağı muhakkaktı.²⁴ Zaten DP'nin en çok oyu çiftçi kesiminden alması, bu haberle büyük ölçüde örtüşmektedir.

Adnan Menderes Türk milleti için önemli bir şahsiyettir. Cihan hâkimiyeti yaşayan bir millet, topraklarının en iyi şekilde gelişmesini, ihmal edilmemesini ister. DP döneminde bu kalkınma girişimlerinde Menderes'in emeği büyüktü. Bundan dolayı Menderes'e destek vermek gelişim açısından önemliydi. Bu kalkınma esnasında, uyuşuk hareket edenler rahatsız oldu. Ayrıca yapılan pek çok işi görmezden geldiler. Asırlardır yapılmayan işler, DP'nin 7 yıllık iktidarı zamanında nasıl yapıldı? DP'nin hamleleri karşısında, geçmişte sadece kendini zengin etmek isteyen bir iktidar vardı. Fakat milletin hafızası kuvvetlidir. Millet, kendisini düşünenele düşünmeyeni ayırt edecektir. Artık milletin mukaddesatına gerekli hassasiyet gösterilecektir. Türkiye'ye iyi gördüğüne iyi, kötü gördüğünde kötü diyebilecek bir muhalefet lazımdır.

Urfa'da 1957 yılı seçimleri, DP için bir hezimetti. DP'nin Urfa'da başarısızlığına işaret eden Akgün şunları söylüyordu: “Söylemeden geçemeyeceğim, en mühim mesele DP'nin Urfa'da kaybedeceğini yaklaşık 2 ay evvel gerek Sayın Başbakanımıza ondan müsbet bir cevap alamayınca da bizzat İstanbul'daki matbaamdan telefonla ve ayrıca karşı karşıya izah ettiğimi, Sayın Üzeyir Avanduk'a defalarca şifahi ve taahhütlü yazılarımla bir türlü hakikatleri duyurmadığımdan üzüldüm. Bugün bizleri bir kat daha üzen Urfa Demokratlarının Halk Partisinin birkaç misli kuvvetli olduğu halde parti idarecilerinin beceriksizliği neticesi Demokrat teşkilatının Urfa'da kıfayetsiz bir muhalefet listesine partiyi mağlup etmiş olmasıdır. Bu acıyı duyan DP arkadaşlarımızın kuvvetli ve fedakâr çalışmalarını takdir ederek, bu dirayetli parti arkadaşlarımızı tekrar iş başına getirip ve el birliğiyle şimdiden çalışmalarını diler, diğer vilayetlerimizdeki DP zaferlerini candan tebrik eder yeni muvaffakiyetler temenni ederim.”²⁵ Urfa'da DP bünyesinde yücelen kimseler şahsi menfaatlerini, parti menfaatlerinin üstünde tuttular. Bundan dolayı parti içi pek çok dargınlıklar oldu. Bu dargınlıkları gidermek için merkezden gelen müfettişler de etkili olamadı. Seçmen kütüğü ve kaydının yanlış tanzim edilmesinden dolayı pek çok DP'li seçmen oy kullanamadı. Bütün bunlar il teşkilatının iyi çalışmamasından kaynaklandı.²⁶ Daha önce vurgulanan birlik ve beraberlik duyguları suya düştü.

“

Urfa Belediyesi, Reisi Cumhur Celal Bayar, TBMM Başkanı Refik Koraltan, Başbakan Adnan Menderes ve Hacıye Vekili Fuat Köprülü'ye fahri hemşehrilik berati vermiştir.

”

YENİ URFA GAZETESİNDE 1957 YILI SEÇİMLERİ

1957 yılı seçimlerinde Urfa basınında özellikle Akgün ve Yeni Urfa gazeteleri arasında sürtüşme, dönemin Urfa'sında siyasetin ipuçları hakkında bilgi vermektedir. İktidar yanlısı Akgün gazetesinin, ülkenin gelişmişlik bahsi eleştiriliyordu. Özellikle Birecik Köprüsünün yapımının kazandırdıkları, baraj inşaatlarının artışı ve demir çimento sanayisinin 1950 öncesine göre büyük artış olduğu gibi sözler, Yeni Urfa'ya göre gerçekten uzaktı. Yeni Urfa bunu eleştirirken, *Kraldan fazla kralcılık* tabirinin kullanarak, Akgün'ün önceleri DP'ye muhalif bir tutum sergilemesi, ardından görüş değiştirmesi dile getiriliyordu. Elbette yapılan hizmetler inkâr edilemezdi, hizmetlerin yanında hürriyet noktasında eksiklikler yaşıyordu. Öyle ki, Yeni Urfa'ya göre "bazı serbestliklerin ilgasının yanında Birecik Köprüsü bir anlam ifade etmezdi."²⁷ Oysa Birecik Köprüsü, Urfa'nın Batıya açılan bir kapısı olması hasebiyle, şehrin çehresini değiştirmişti.

Basında bir partiden diğer bir partiye geçiş ya da istifa haberleri Yeni Urfa gazetesinde de görüldü. CHP'ye yeniden kitle halinde iltihaklar oldu: Bütün yurttan olduğu gibi, Adıyaman merkez ve Kâhta ilçesinde toplam 392 kişi CHP üyesi oldu.²⁸ Urfa'da sevilen ve sayılan Vilayet Daimi Encümen Azası H. Rıfat Gökü Demokrat Parti'den istifa etti. İstifasında "Uzun yıllar mensubu olduğum Demokrat Parti'nin son zamanlardaki zihniyet ve hareketlerini beğenmiyorum. Bundan dolayı istifa ediyorum." dedi.²⁹ "Siverek'te 30 köy, Viranşehir'de 70 köy halkı, Bozova'dan Şemsi Kaya, Hilvan'dan eski Ziraat Odası Reisi, Halfeti DP ikinci başkanı ve Payamlı nahiyesine bağlı vatandaşlardan bazıları DP'den istifa ederek CHP saflarına katıldılar. Merkezden 2000 ve ilçelerden kitle halinde istifalar olmaktadır. Bu partiye emek vermiş, yardım yapmış kimselerin bu partiye güveni kalmadı. Bazı kimseler el ayak öpme yolu ile partide kaldı ise de DP'nin muhalefete küfür etmek için dışarıdan getirttiği adamlar sabrı taşırdı. Şirifan ve Bi-himan aşiretleri tamamıyla CHP'ye geçti."³⁰ Ocağa kayıtlı 150 kişi ile birlikte DP'den istifa ederek Halk Partisine kayıt yaptırdığımızın ilanını rica ederim.³¹ DP Narıncı Bucak Başkanı Mehmet Bulan CHP'ye kaydımın ilanını rica ederim.³² DP Merkez İlçe İdare Kurulu Üyesi Halil Yetkin, Akçakale İlçe eski DP başkanı Halil Avaroğlu, Narıncı Bucak Başkanı Mahmut Bulan, Halk Partisine geçti. DP Meşarkiye Mahallesi Bucak Başkanı Mustafa Bağdiken DP'den istifa etti.³³

1957 yılı milletvekili seçiminde CHP'nin Urfa adaylarının adları ve meslekleri şu şekildedir: Osman Ağan (Mesleği: Çiftçi), Atalay Akan (Mesleği: Avukat), Abdurrahman Odabaşı (Mesleği: Çiftçi), Yaşar Alhas (Mesleği: Avukat), Esat Mahmut Karakurt (Mesleği: Muharrir ve Avukat), Aziz Gökkan (Mesleği: Çiftçi), Abdullah Köksal (Mesleği: Çiftçi), Ömer Yüksel (Mesleği: Çiftçi). 1957 yılı Milletvekili seçimlerinde Urfa'dan 9 milletvekili seçilecektir. CHP Adaylığını kazanamayanlar ise şeref sözü verdiler, yapılan ön değerlendirme sonucu CHP'den listeye giremeyen, Doktor İbrahim Karakapıcı ve Necati Aksoy il merkez teşkilatına gelip aday olamamalarına rağmen seçimlerde büyük bir azimle çalışacaklarını ifade ettiler. Bu sayıda Yeni Urfa DP adayları ile ilgili haberlere de yer verdi. DP, Ahmet Naci Türkmen gibi herkesçe takdir edilen bir şahsiyetin milletvekilliği için adaylığına büyük talep gösterilmesine rağmen listeye alınmadı. DP'nin bu ve benzeri hareketleri seçimlere olumsuz yansıtacaktır.³⁴

PTT'nin bir devlet teşekkülü olmasına rağmen İstanbul gazeteleri 10 günden önce Urfa'ya ulaşmadığından dolayı gelişmelerin takibinde sorun yaşandı.

Bu gecikme iktidara yüklendi. Posta pullarına zam yapılmasına rağmen bu sorun Urfa'nın gelişimini etkilemekteydi. Bundan başka Urfa'da lise binasının fizikî yetersizliği eğitimi sektöre uğratmaktaydı. Mevcut Urfa milletvekilleri bu duruma şahit olmalarına rağmen hiçbir girişimde bulunmadılar. Oysa aynı milletvekilleri 1958 Mayıs'ına kadar maaşlarını önceden aldılar.³⁵ Bu tür sorunların giderilmesinde milletvekilleri etkili olsalardı, seçim çalışmaları daha verimli olurdu.

Yeni Urfa gazetesinde Urfa'nın sorunları şiir olarak da halka duyuruldu. Sıtkı imzalı bu şiirde Urfa'nın sorunları şöyle dize getiriliyordu;

*Bir yanı şehrin bağ bahçe gül orman
Bir yanı susuz hiç kimse dinlemiyor aman
Kimisi bağırır feryadı kimse demez aman
Kimisi allanır pullanır sularla bilmez nedir aman*

*Şehitlik kısmı sular deryası
Camikebir mahallesi susuzluktan buldu belası
Onların nesi var bitmez mi narası
Yoksa yardım etmiyor mu buraya güzel Mevla'sı*

*Bir vanadır taktırmadı belediyemiz
Biz susuz durmadan feryat mı edeceğiz
Sonsuz elemelerin böyle su diyerek çırpınıp
Bu hayata susuz mu veda edeceğiz*

*Kimisi yanar kürsü davasına
Kimisi ağlar kendi helvasına
Bu URFA gidiyor vay havasına
Hani iş hani su su diye mi öleceğiz³⁶*

1957 yılı seçimlerinde Yeni Urfa'nın şikâyetlerinden birisi, 27 Ekim seçimlerinde bütün siyasi partiler eşit şartlar altında yarışmıyordu. Radyodan seçim propagandası yapma hakkı sadece iktidara kullanıldı. Tarafsızlık ilkesi çiğnendi. Baraj ve köprü yapmanın yanında hürriyet de önemli bir değerdi. Seçmenin detaylı bir düşünce sürecinden sonra oy vermesi telkin edildi. *DP'nin yeniden halkoyuyla iktidara gelmesi halinde, aynı sorunlar tekrar edecektir. Vatandaş çok iyi düşünüp, seçime öyle gidecek ve yaşanacak gelişmelerden de sorumlu olacaktır.*³⁷

CHP'nin Urfa ve diğer bütün illerdeki teşkilatına gönderilen tamimde, "*Cumhuriyetçi Millet Partisi ve Hürriyet Parti mensuplarının hiçbir eleştirisine mükabele edilmemesi*" talimatını verdi. Diğer muhalefet partileri ile zıtlama iktidarın bir oyunu olarak gösterildi.

1957 yılı seçim kanununda yapılan değişiklikle muhalefet partilerinin birleşmeleri engellendi.³⁸ Bir önceki seçimlerde DP'nin tuttuğu yolu yanlış görerek o partiden ayrılan müstakiller bu seçimde CHP'yi destekleyeceklerdi.³⁹

CHP seçim kampanyasında DP dönemi ekonomik bunalımları yoğun bir şekilde işledi. "*Urfa ekonomisinde önemli bir yer tutan sadeyağın kilosu 12 lira, fasulyenin kilosu 400 kuruş, üzüm 500 kuruş, pirinç ise 250 kuruştur. Eczanelerde penisilin bulunmuyor. Çay ve kahve temini güçlüklerle sağlanıyor. Basın organları kâğıt bulamıyor. Demirci, kömürcü vs. tüccar emeğinin karşılığını alamıyor. Borcunu ödeyemeyen köylüler hacizlik durumunda. Memur maaşları ödenemiyor. Oysa Milletvekilleri gelecek Mayıs ayına kadar maaşlarını aldı. DP vaatlerini tutmuyor. Az bir miktarda sinema yapmakla ya da camilerde film göstermek yeterli değildir. Bunlar karın doyurmaz.*"⁴⁰

Mustafa Dişli

Seçim kampanyalarında Urfa CHP Milletvekili adaylarından Esat Mahmut Karakurt 10.10.1957 Perşembe Urfa'ya geldi. 11.10.1957 Cuma günü Saraç Pazarı'nda yapılan mitingde yoğun bir kalabalığa hitaben, iktidarı tenkit etti ve halk buna mukabil duygulandı. Sonra Yaşar Alhas ve gençlik adına Mustafa Dişli konuştu.

CHP'nin 12.10.1957 tarihli toplantısı saat 14.30'da Esat Mahmut Karakurt, Atalay Akan, Vasfi Gerger ve daha başka kimselerin katılımıyla Sanat Okulu ile stadyum arasındaki meydana planlandı.⁴¹ 07.10.1957 tarihinden 21.10.1957 tarihine kadar, Stadyum ile Sanat Okulu arası, Saraç Pazarı ve Mevlüt Halil önünde saat 14.30'dan 16.45'e kadar çeşitli miting yapılacaktır.⁴²

Türkiye'de yaşanan ekonomik buhranın tırmandığı bir dönemde, Avrupa seferinden dönen ve İzmir'e uğradıktan sonra Derince'ye doğru yönelen Kayseri şilebinin 4 ton iskambil kâğıdının Türkiye'ye getirdiği haberi basına yansdı. Oysa bu dönemde Avrupa'dan ilaç bile getirilemediği halde bu ithalatın yapılması şu şekilde eleştirildi. "Hâsılı sevgili okuyucular, bu 4 ton iskambil kâğıdı getirenler yok mu? Doğrusu ne kadar tebrik ve takdir edilirse azdır. Bu sıkıntılı günlerde halkın derdine bundan ala deva olabilir mi?"⁴³

1957 seçimleri Urfa'da hararetle yaşanıyor. Bazı olumsuz durumları engellemek için İçişleri Bakanlığına yazılan bir mektupta: "Seçim mücadelesinin memleketin huzur ve güvenin bozmayacak şekilde geçmesi bizim için

en önemli prensiptir. DP'nin para ile getirdiği Mithat isimli birisi her konuşmasında dini ele alarak çirkin iftiralarda bulunuyor. Böylece halkın hissiyatı rencide ediliyor. Milli Selamet Kanunu mucibince biz onun seviyesine inmiyoruz. Adaylardan birinin bu mücadeleyi İbrahim Halil ile Nemrut arasındaki mücadele şeklinde tasvir etmesi büyük bir infiale sebep oldu. Bu durumu, partinin önemli bir mesulü ve emniyet ve asayişin en yüksek makamı olarak tarafınıza bildirmeyi uygun buldum. Eğer bu şahıs aynı şekilde davranmaya devam ederse, tüm çabalarımıza rağmen olabilecek sorunlardan partimiz sorumluluk kabul etmeyecektir. Gereğinin yapılmasını dilerim. Derin saygılarımla."⁴⁴

Yeni Urfa gazetesi, Urfa'nın kalkınmasında etkili olacak Et ve Balık Kombinasyonu temel atma törenine Celal Bayar'ın katılacağını şu şekilde duyurdu: "Sayın Reisicumhur Celal Bayar 17.10.1957 Perşembe günü saat 09.30'da Gaziantep havayolu ile şehrimize gelmiş doğrudan Et ve Balık Kombinasyonu yapılması düşünülen mevkie gelerek bir konuşma yapmış ve temele harç atmıştır. Bilahare şehre gelen Reisicumhur, düzenlenen öğle yemeğinden sonra yine havayolu ile Diyarbakır'a hareket etti. Urfa'ya gelişlerinde Devlet Bakanı Celal Yardımcı refakat etti."⁴⁵

Yeni Urfa gazetesi sahibi Ahmet Mesçi DP yönetimini pek çok yönden eleştiriyordu. DP idarecileri milletvekili aday listesi oluşturulurken Urfalıların göz ardı etti. 1950 yılı pahalılığını eleştiren DP, şimdi daha kötü bir ekonomiye sebep oldu. Temel ihtiyaç maddeleri bile çok pahalı oldu.

Ahmet Mesçi

Mevcut milletvekilleri meclisin tatil edilmesine rağmen 1958 Mayıs ayına kadar maaş aldılar. Bunu hangi hizmete karşılık aldıkları belli değildi. Urfa'da yaz aylarında görülen hastalıkları tedavi etmek için ilaç bulunamadığı için 20-30 kadar çocuk vefat etti. DP, CHP'den iktidarı devraldığında hazinedeki 135 ton altının akıbeti belli değildir. Lüks araçlar sadece DP yöneticilerine tahsis ediliyordu. Okullarda kâğıt sıkıntısı yaşanırken, DP propaganda yaparken pahalı kâğıtlar kullanıyordu. Ülkede ve Dünyada herhangi bir kıtlık ya da savaş olmadığı halde ekonomi politikaları çöktü.⁴⁶ Pek çok köylü borç batağında, sürekli erteleme yapmaktadır. Urfa'daki okulların durumu kötüdür. Vaat edilen fabrikalar açılmadı. Bütün bu sebeplerden dolayı Yeni Urfa, CHP'ye oy istiyordu. Aynı zamanda Hürriyet Partisi'nin seçim afişini tekrarlanıyordu: "*Adı Demokrat kendi istibdat, korktuğu hakikat milletten yiyecek tokat.*"⁴⁷ Yeni Urfa, Hürriyet Partisi'nin mitingini de haber veriyordu. "*Hürriyet Partisi 23.10.1957 günü saat 09.30'da Saraç Pazarı'nda seçim toplantısı yapacaktır. Mitinge çok katılım olacağı ve Avukat Fikret Karakoyunlu'nun Urfa'nın mühim sıkıntılarını dile getireceği öğrenildi*".⁴⁸

26 Ocak 1940 tarihinde uygulanmaya başlanan Millî Korunma kanunuyla, Türkiye'nin olası bir savaş durumunda ekonomik açıdan çok etkilenmemesi amaçlandı. Bu konuda birtakım faydaları olan kanun, CHP'nin siyasi geleceğini olumsuz etkiledi.⁴⁹ DP iktidarı 1956 yılında Millî Korunma kanununu farklı hükümlerle tekrar yürürlüğe koydu. Yeni Urfa bu gelişmeyi yaşanan pahalılığın ve kıtlığın DP kendi üzerinden sorumluluğu atarak, esnafların üzerine yıkmak istediği şeklinde algılandı. DP bütün tüccarı kötü niyetli olarak addediyor. Hâlbuki bunların sebebi kötü idareydi. Cezalar ağır hükümler taşıyordu. Cezaların uygulanmasında yanlış yargılama görüldü. Bu kanuna uyan, ancak ufak usulsüzlükler yapan küçük esnaf ağır şekilde cezalandırıldı. Esnafa sürüm usulü satış yapmak yasaklandı. Bu uygulamayla serbest ticaret engellenmiş oluyordu. Bütün bu sorunları gidermeyi vaat eden CHP, iktidara gelmesi koşuluyla bu yasayı kaldırarak, en geç altı ay içerisinde tekrar ve adil olarak nispi temsil esasına göre yeniden seçim yapılacağını duyurdu.⁵⁰

Millî Korunma Kanunu ile propaganda yaparken, seçimlerde dinî değerleri kullanması DP'yi kendisi ile çeliştirdi. Çarşafın açılmasında jandarma dipçiklerinin sorumlu olduğu gibi söylemlerle vatandaşların hissiyatı yönlendirildi. Bu kötü hareketleri sonucunda miting-

lerde dinleyici bulamadıkları için, il dışından dinleyici getirdiler. Bu kimseler CHP'lileri komünistlikle suçladı. Oysa CHP iktidarı döneminde 15 yıl hapse mahkûm edilen Nazım Hikmet'in affı için DP döneminde kanun çıkarıldı. DP'nin Urfalı olmayan bir milletvekili adayı, muhalefeti addederken Nemrut, diğerlerini Halil kavramlarını kullandı.⁵¹ Bu sert söylemler, DP'ye pahalıya mal oldu.

“1957 yılı milletvekili seçimlerini Urfa'da, CHP tam liste halinde kazandı. Osman Ağan, Atalay Akan, M. Yaşar Alhas, Esat Mahmut Karakurt, İbrahim Karakapıcı, Aziz Kökhan (Gökkan), Abdullah Köksal, Abdurrahman Odabaşı ve Ömer Yüksel milletvekili seçildi.”

1957 yılı milletvekili seçimlerini Urfa'da, CHP tam liste halinde kazandı. Urfa'yı muhalefet cephesinde temsil edecek mebuslarımız, Osman Ağan, Atalay Akan, M. Yaşar Alhas, Esat Mahmut Karakurt, İbrahim Karakapıcı, Aziz Kökhan (Gökkan), Abdullah Köksal, Abdurrahman Odabaşı ve Ömer Yüksel'dir.⁵² CHP 19 vilayetten 179 mebus ve Bingöl'den ise 1 mebus çıkardı. Gaziantep'ten kati netice alınamamakla beraber DP pek az bir farkla⁵³ ileri durumdadır.⁵⁴ "*Muhalefetin milli davasına candan ve içten Urfalı hemşerilerimizin gösterdikleri alaka ve samimi vefakârlığa karşı il teşkilatı olarak minnettarlığımı alenen arz eylerim. Bu çetin mücadeledede kahraman Urfalı hemşerilerimizin kayıtsız şartsız gösterdikleri bu feyizli mukavemet millet ve memleket davasında hayırlı bir netice olmuştur. Allah'tan bu neticenin millet ve memleket için hayırlı olmasını niyaz eylerim.*"⁵⁵ "*Muhalefete sözlü Urfa, 27 Ekim 1957 Pazar günü reyini sözlüsüne vererek sözünde durdu. 9 mebusuyla muhalefet cephesine katılan Urfa, rey avcılarında partizan idareye yerinde ve zamanında ihtarda bulundu. Efkâr-ı umumiyenin hissiyatıyla oynanmaz ve vicdanlara tahakküm edilemez. TBMM'nin muhalefet cephesinden Urfa'yı temsil edecek mebus ağabeylerimizden vatan ve dolayısıyla bu memleket hakkında başarılı bir muhalefet istemek en tabii hakkımızdır. Cumhuriyet 34. yıldönümünü kutladığımız bugünü, aynı zamanda gören, duyan ve düşünen Muhalefet ruhunun şuurlaştığı ve bir varlık olarak doğduğu gün olarak da tesid ediyoruz. Bu mübarek gün hepimize hiçbir tesir altında kalmadan reylerini kullanan muhalefet cephesini şuurlaştırıp tecelli ettiren hepimize kutlu ve mutlu olsun.*"⁵⁶

DİPNOTLAR:

- ¹ Demokrat Parti, yazının bu kısmından sonra DP şeklinde kısaltılarak kullanılacaktır.
- ² Mustafa Albayrak, **Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)**, Phoenix Yayınları, İstanbul, 2004, s. 84.
- ³ Cumhuriyet Halk Partisi, yazının bu kısmından sonra CHP şeklinde kısaltılarak kullanılacaktır.
- ⁴ **TBMM Zabıt Cerideleri**, Devre: 8, Cilt: 24, TBMM Matbaası, Ankara, 1950, s. 667.
- ⁵ **Seçim, Seçim Sistemleri ve Türkiye'deki Uygulamaları**, TBMM Yayınları, Ankara, 1982, s. 27-30.
- ⁶ Hikmet Sami Türk, "Seçim, Seçim Sistemleri ve Anayasal Tercih", **Anayasa Yargısı Dergisi**, Cilt: 23, Yıl: 2006, s. 78,.
- ⁷ İter Ünlükaptan, "1950 Sonrası Türkiye'de Uygulanan Genel Seçim Sistemlerinin Bireysel Tercihlerin Kolektif Tercihlere Yansımaları Açısından İncelenmesi", **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt.11, 2003, s. 47.
- ⁸ Cem Eroğul, **Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi**, Yordam Yayınları, İstanbul, 2013, s. 164-170.
- ⁹ **TBMM Zabıt Cerideleri**, Devre: 9, Cilt: 20, TBMM Matbaası, Ankara, 1957, s. 186.
- ¹⁰ Nasrullah Uzman, "İktidardan Muhalefete M. Fuad Köprülü'nün Siyasi Hayatı (1956-1966)", **Gazi Üniversitesi Akademik Bakış Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 13, 2013, s. 188-190.
- ¹¹ **Akgün**, 1 Ekim 1957, Sayı: 2502. "Pahalılık Yokluk Gibi Propagandalara İnanıp Bu Millet Kimseye Mevki Vermeyecek Ehline Verecek"
- ¹² **Akgün**, 1 Ekim 1957, Sayı: 2502.
- ¹³ **Akgün**, 16 Ekim 1957, Sayı: 2505. "DP İlçe Başkanlığına Hilvan"
- ¹⁴ **Akgün**, 16 Ekim 1957, Sayı: 2505. "Akgün Gazetesi Müdürlüğüne"
- ¹⁵ **Akgün**, 7 Ekim 1957, Sayı: 2503. "Siyasi Münkir Mümin Olmak İçin Tövbe Etmesi Lazımdır"
- ¹⁶ **Akgün**, 16 Ekim 1957, Sayı: 2505. "Görüp Okumamanın İmkânı Yoktur"
- ¹⁷ **Akgün**, 7 Ekim 1957, Sayı: 2503. "Muhalefetin Kendine Göre Memlekete Vazifesi Vardır Hakikati Görebilseler"
- ¹⁸ **Akgün**, 23 Ekim 1957, Sayı: 2507. "CHP Seçimi Kazanmak İçin Vatanşarlardan Rey Talep Etmektedir"
- ¹⁹ **Akgün**, 9 Ekim 1957, Sayı: 2504. "DP Milletvekili Adaylıklarına Alınanların İsimlerini Aşağıda Yazıyoruz"
- ²⁰ **Akgün**, 9 Ekim 1957, Sayı: 2504. "Demokrat Parti'de Çalışmalar"
- ²¹ **Akgün**, 9 Ekim 1957, Sayı: 2504. "Sait Yılmazoğlu Belediye Riyasetini Vekâleten Deruhte Ediyor"
- ²² **Akgün**, 16 Ekim 1957, Sayı: 2505. "Sayın Reiscumhurumuz Celal Bayar Geliyor"
- ²³ **Akgün**, 16 Ekim 1957, Sayı: 2505. "Yazdığı Bir Yazının Manasını Bilmeyip Kendi Kendini Tenkit Eden Susmalıdır"
- ²⁴ **Akgün**, 23 Ekim 1957, Sayı: 2507. "Yerüstü Sularımıza Sarf Edilen Emek ve Paraları Gözden Geçirmeyi Faydalı Görüyoruz"
- ²⁵ **Akgün**, 30 Ekim 1957, Sayı: 2508. "Sayın Adnan Menderes ve Bu Milletın Kalbi"
- ²⁶ **Akgün**, 30 Ekim 1957, Sayı: 2508. "Genç Demokrat Parti'yi İçinden ve Dışından Vurmak İsteyenler Yalnız Vicdan Azabı Değil Kanunî Yol-

lardan da Cezalandırılmadı"

- ²⁷ **Yeni Urfa**, 3 Ekim 1957, Sayı: 385. "Siyasi Müminlik ve Münkirlik"
- ²⁸ **Yeni Urfa**, 3 Ekim 1957, Sayı: 385.
- ²⁹ **Yeni Urfa**, 12 Ekim 1957, Sayı: 388. "Mühim Bir İstifa"
- ³⁰ **Yeni Urfa**, 15 Ekim 1957, Sayı: 389. "Urfa'da Demokrat Parti Çöküyor, Artık Bu Partiye Güven Kalmadı"
- ³¹ **Yeni Urfa**, 22 Ekim 1957, Sayı: 391. "DP Bozova Tevşan Köyü Ocak Başkanı Reşat Kaya"
- ³² **Yeni Urfa**, 22 Ekim 1957, Sayı: 391. "DP Narıncı Bucak Başkanı Mehmet Bulan"
- ³³ **Yeni Urfa**, 22 Ekim 1957, Sayı: 391. "DP Urfa'da Çöküyor Mühim İstifalar"
- ³⁴ **Yeni Urfa**, 3 Ekim 1957, Sayı: 385. "CHP'nin Adaylarını"
- ³⁵ **Yeni Urfa**, 3 Ekim 1957, Sayı: 385. "DP'nin Görülmemiş kalkınmalarından Birer Numune"
- ³⁶ **Yeni Urfa**, 3 Ekim 1957, Sayı: 385. "Su"
- ³⁷ **Yeni Urfa**, 9 Ekim 1957, Sayı: 387. "Seçmen Vatandaş, Reyini Verirken DP'nin İcraatsızlığını Hatırla, DP Milleti Aldatmıştır"
- ³⁸ **Yeni Urfa**, 9 Ekim 1957, Sayı: 387. "CHP Teşkilatına Gönderilen Tamim"
- ³⁹ **Yeni Urfa**, 15 Ekim 1957, Sayı: 389. "Müstakiller CHP'yi Destekleyecek"
- ⁴⁰ **Yeni Urfa**, 9 Ekim 1957, Sayı: 387. "Demokrat Parti Neden Eridi"
- ⁴¹ **Yeni Urfa**, 12 Ekim 1957, Sayı: 388. "Esat Mahmut Karakurt Şehrimizde"
- ⁴² **Yeni Urfa**, 12 Ekim 1957, Sayı: 388. "CHP Açık Hava Toplantı Günleri ve Saatleri"
- ⁴³ **Yeni Urfa**, 12 Ekim 1957, Sayı: 388. "Müjde"
- ⁴⁴ **Yeni Urfa**, 15 Ekim 1957, Sayı: 389. "CHP İl İdare Heyeti Sekreteri Vasfi Gerger'den Dâhiliye Vekiline Açık Mektup"
- ⁴⁵ **Yeni Urfa**, 18 Ekim 1957, Sayı: 390. "Celal Bayar Şehrimizde"
- ⁴⁶ Özellikle savaş halinin vurgulanması, CHP'nin kötü gidişatında savaşın etkisinden bahsedilerek, sorumluluğun azaltılması hedeflendi.
- ⁴⁷ **Yeni Urfa**, 18 Ekim 1957, Sayı: 390. "İktidardan Hesap İstiyoruz"
- ⁴⁸ **Yeni Urfa**, 22 Ekim 1957, Sayı: 391. "Hürriyet Partisi Urfa Mitingi"
- ⁴⁹ Mustafa Albayrak, "Demokrat Parti Döneminde Millî Korunma Kanunu Uygulamaları (1955-1960)", **Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Mart-Temmuz-Kasım 2007, Cilt: XXIII, Sayı: 67-68-69, s. 220.
- ⁵⁰ **Yeni Urfa**, 18 Ekim 1957, Sayı: 390. "Aziz Tüccar ve Esnaf Vatanşarlarımız"
- ⁵¹ **Yeni Urfa**, 22 Ekim 1957, Sayı: 391. "Kötü Konuşmalar Demokrat Partiyi Zora Düşürmüştür"
- ⁵² **Yeni Urfa**, 29 Ekim 1957, Sayı: 392. "Urfa'da Seçimi CHP Kazandı"
- ⁵³ **Yeni Urfa**, 29 Ekim 1957, Sayı: 392. "Seçimin Neticesi"
- ⁵⁴ 27 Ekim 1957 Milletvekili seçim sonuçları: DP'nin oy oranı: % 48,6 Milletvekili Sayısı: 424, CHP'nin oy oranı: % 41,4 Milletvekili Sayısı: 178. https://global.tbmm.gov.tr/docs/secim_sonuculari/secim3_tr.pdf
- ⁵⁵ **Yeni Urfa**, 29 Ekim 1957, Sayı: 392. "Aziz Urfalı Hemşerilerimize CHP İl İdare Kurulu Sekreteri Vasfi Gerger"
- ⁵⁶ **Yeni Urfa**, 29 Ekim 1957, Sayı: 392. "Muhalefet Ruhı"

Fırat Nehri üzerine henüz inşa edilmiş olan
Birecik Köprüsü -1956-